

**ЖНИВАРСЬКІ, КОСАРСЬКІ,
ГРЕБОВЕЦЬКІ ТА ПОЛІЛЬНИЦЬКІ ПІСНІ**

86

Уже сонце на тину,
Я додому полину,
Полинула б я –
Неволя моя.
Якби моя воля,
Я б сиділа дома,
В садочку під вербою,
Над холодною водою¹.

Параска Калимова, с. Санжаровка Ал. у., 3 мая 1885 г.

87

(Гребці косарям)

Ой косарі, косарі,
Кусають вас комарі,
Кусають і нас,
Та все через вас.
А на нашій повозці,
Самі чорнобровці²,
А на вашім возі
Чорти голомозі³.

Дед Никита Джигирь, Кушугумовка Ал. у., 29 ноября 1887 г.

88

**Гребці гребцям
(Одна слобода другій)**

Наші гребці як гребці,
Балабенці як старці,
У чорній одежі,
Бо бісові лежні,
Чорні як цигани,
Стидкі, препогані.

*Оксана Забарна, 17 л. Кушугумовка Ал. у.,
3 ноября 1888 г.*

¹ Співають, як полять, або громадають. *Певица*.

² Дівчата і молодіці.

³ Хлопці і чоловіки.

89

Гребці пану-хазяїну

Ой дай, Боже, дощ,
Аби не мороз,
На панове сіно,
Шоб попiлом сіло,
А нам шоб не душно,
Додому не скушно.
Ой дай, Боже, дощ,
Аби не мороз,
Шоб зверху прилило,
А зісподу пригнило...

Співають, було, панам люди в гребовицю.

*Палажка Килимова, с. Санжаровка,
1 мая 1886 г., Ал. у.*

90

Пану-хазяїну

Наші пани пугачі,
Держать челядь до ночі,
Чужі соловейки –
Пускають раненько;
Пускають удень
Молодiх людей.

Вера Шевцова, Александровск, 1887 г.

91

У чужого пана
Їдять калачі,
А у нашого чухи...
Ще й хлiб у печі;
Поки стане, подумає,
Та поки намнеться,
То так і минеться.

Вера Шевцова, Александровск, 1887 г.

92

Перед вечером

Уже сонце котиться,
Нам додому хочеться,
Хочеться давно,

А ми не йдемо (2)
Приказу ждемо.
Поки пан прикаже,
Пару коней запряже,
Сідай поганяй –
Боже, помагай;
Сідай та й біжи, –
Боже, поможи.
Отчентяй, пане, ворота, –
Їде твоя робота,
Велика й мала.
До твого двора.
У нашого пана їдять калачі,
А у вашого чухи... і хліб у печі.

*Дивчина Вера Шевцивна, 18 л.,
Александровск, 21 окт. 1885 г.*

93

Одчиняй, пане, погріби,
Бо вже сіна нагребли.
Одчиняй, пане, ворота,
Бо їде твоя робота,
Чи рад же ти їй,
Роботі своїй?
Одчиняй, пане, хату,
Давай гребцям плату,
Одчиняй комірку
Та давай горілку,
А як не даси,
Більше не проси,
Бо не підемо
Й не поїдемо.

*Палажка Оньщенкова (Смоливна), 17 л.,
с. Веселое Мелитоп. у., 12 мая 885 г.*

94

Приказчику

(Приспівують, як побачуть, що їде приказчик)

Шо ж то їде – віз, віз.
А на возі біс, біс!
І коняка ворона,
І чортяка поганя;

І коняка вороняка,
Поганя чортяка!

*Палажка Килимова, с. Санжаровка
Алекс. у., 3 мая 1885 г.*

95

А у нашого приказчика
Рябая кобила,
Рябая кобила, –
Жінка чорнобрива.
У нашого приказчика
Нема штанів ні клаптика,
Ой нема, нема,
Сама очкурня,
Сама очкурня,
Та й та погнила;
Очкур увірвавсь,
Приказчик...

*Параска Диденкова, 46 л., с. Григорьевка
Ал. у., 6 ноябрю 1876 г.*

96

А у нашого приказчика рябий лошачок,
Бодай тому приказчику сімсот болячок!
От куреня до куреня ряба жаба лізла,
Бодай тому приказчику голова облізла!

*Дивчина Александра Савченко, с. Тарасовка
Екатерин. у., 25 ноябрю 1913 г.*

97

Десятнику

Наш десятник нешкреба,
Нам такого не треба,
Нам треба хлопця, –
Десятника молодця, –
Не такого шолудивця.

*Дивчата Явдоха и Палажка Самарские,
д. Краснокутовка Ал. у., 3 авг. 1888 г.*

98

А у нашого десятника
Синя поясина,
Через плече з носа тече,

Через губу слина.
А у чужого десятника обідать пора.
А у нашого, проклятого,
Ще й думки нема.

*Дивчата-поливальниці, с Григорьевка
на р. Конке Алекс. у., 12 мая 1885 г.*

99

**Кухарю или стряпухе
(Перед вечерей)**

Уже сонце в очерет,
Нам хочеться вечерять,
Бодай наварило, –
Живіт як барило;
Бодай напекло, –
Живіт як відро.

*Палажка Онищенкова, 17 л.,
с. Веселое Мелитопольск. у., 12 мая 1885 г.*

100

Ой здорова, тетеря,
Чи готова вечеря?
А як не готова, –
Було б сидіть дома,
Я як готовенька, –
Давай веселенько.

*Палажка Клименкова, с. Санжаровка
Ал. у., 3 мая 1885 г.*

101

Парням другого села

Балабенські парубки, –
Сказать правду – дураки,
Кушугумівські парубки –
Сказать правду, козаки.
Пішли балабенці на луга,
Та піймали комаря,
Стали суди судити,
Як комаря ділити:
Якимові – легушки,
Шо у матері подушки,
А Йванові ребра шмат,

Шо зостарівсь й не жонат,
А Зінькові печінка,
У хату с пречілка,
Михайлові хвостище,
Куди іде та й

*Партия хлопцев-косарей,
д. Кушугумовка Алек. у., 1885 г.*

102

Полильники полильникам

У нас польці, як польці,
А у попа як старці,
Ходять по селу,
Прсять кісілю,
Ніхто не дає,
Стида завдає.
По цім боці головаті,
По тім боці череваті;
По цім боці куги,
По тім боці к...

*Вера Шевцивна, 18 л.,
Александровск, 21 окт. 1885 г.*

103

А у нас польці, як польці,
А у Шапаря¹ як старці.
Ой Бог йому дав,
Шо таких набрав,
У чорній одежі,
Бо чортові лежні.

*Дивчата-полинницы,
с. Аули, Екатер. у., 1889 г.*

104

Ой чиї то полінники,
Кажуть люди, бездільники,
Сапи поламали,
Та й спать полягали.
Ой ви хлопці безштаньки,
Заспівайте веснянки,

¹ Прозвище поется по выбору рабочих. «А ну заспіваето Шапареві». «А ну – Свірникові, Бейгулу».

Зіму пролежали,
Штанів не предбали.

*Орышка Похильна, 17 л., Розумовка
Екатерн. у. 14 нояб́ря 1887 г.*

СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВІ ПІСНІ

КОЗАЦЬКІ ПІСНІ

105 А

Мать гонит сына из дому

Гомін, гомін по діброві,
Туман поле покриває,
Мати сина виряжає,
– Иди, синку, пріч од мене,
Нехай тебе туркі уб'ють,
Нехай тебе огні спалять,
Нехай тебе звірі з'їдять,
Нехай тебе води втоплять.
– Мене, мати, турки знають.
Вони мене не зарубають,
Вони мені коня дадуть;
Мене, мати, огні знають, –
Як я іду – потухають;
Мене, мати, звірі знають,
Як я іду – убігають;
Мене, мати, води знають,
Як я іду – то втихають.
Гомін, гомін по діброві,
Туман поле покриває,
Мати сина завертає:
– Вернись синку, додомоньку,
Змию, счешу головоньку,
Постелю тобі постеленьку.
– Змиють, мати, дрібні дощі,
А рощешуть густі терни,
В чистім полі травиченька, –
То то ж моя й постіленька.

*Федор Михайлович Кнырик.
Языково Екатеринославского уезда, 29 нояб́ря 1888 г.*